

Nationalism som överlevnadsmetod för auktoritära regimer?

Den burmesiska militärregimen och nationellt
identitetsskapande

Abstract

1962 grep militären makten i Burma efter en kortare period av demokrati sedan självständigheten från britterna 1948. Under snart 50 års tid har den burmesiska politiken präglats av statsfrämjad nationalism, ett politiserat identitetsskapande, historierevidering och etniska motsättningar.

Denna uppsats ämnar visa hur den burmesiska militärregimen har skapat, format och använt sig av nationalism och nationella identiteter för sin politiska överlevnad. Det rör sig om en teorikonsumerande fallstudie där David Browns konstruktivistiska teorier kring nationalism appliceras på den burmesiska kontexten. Med hjälp av diskursanalytiska instrument analyseras burmesisk statspropaganda och politiskt agerande för att finna drivkrafterna bakom den statsfrämjade nationalismen.

Militärregimen har använt sig av olika former av nationalism i olika kontexter och syften. Tvångsassimilering och erkännande av etnisk diversitet har använts parallellt för att legitimera regimens existens och för att utvidga dess kontroll och makt. Nationalismen har således använts på ett strategiskt och utstuderat sätt för att säkra regimens politiska överlevnad.

Nyckelord: Burma, nationalism, nationella identiteter, auktoritära regimer.

Antal ord: 9926.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	1
1.2 Avgränsning	2
2. Metod och material	4
2.1 Material	5
3. Teori	7
4. Den burmesiska nationalismens ursprung	9
4.1 Faktorer för identifiering i förkolonial tid.....	9
4.2 Kolonialism och kristen mission	10
4.3 Självständighet och fortsatta motsättningar	11
5. Den statsfrämjade nationalismen	13
5.1 Nationalism i propaganda	13
5.1.1 <i>Den burmesiska militärjuntans nyttjande av etnokulturell nationalism</i>	15
5.1.2 <i>Den burmesiska militärjuntans nyttjande av multikulturell nationalism</i>	17
5.2 Nationalism i symbolhandlingar	18
6. Drivkrafter bakom statsfrämjad nationalism i Burma	22
6.1 Att legitimera sin existens	22
6.2 Att utöka sin makt och kontroll.....	23
7. Slutsatser	25
7.1 Vidare forskning.....	26
8. Referenser	28
8.1 Primärmaterial.....	30

1. Inledning

I detta inledande kapitel klargörs uppsatsens problemformulering, syfte och frågeställning. Studiens syfte sätts in i en bredare kontext och dess relevans motiveras. Slutligen redogörs även för uppsatsens struktur och avgränsningar.

1.1 Syfte och frågeställning

Den burmesiska militärregimen (nu vid namn SPDC) har i olika skepnader styrt Burma (Myanmar)¹ sedan 1962. Trots att det ett flertal gånger, t.ex. vid de landsomspännande protesterna för politisk förändring 1988, 1996 och 2007, samt i samband med 1990-års val (i vilket oppositionen ledd av NLD vann en jordskredsseger men sedermera förvägrades makttillträde), har blivit tydligt att regimen saknar en majoritet av burmesernas² stöd har militären lyckats upprätthålla sitt styre (Human Rights Watch, 2008). Många studier har försökt finna orsakerna till detta i ekonomiska faktorer (t.ex. de internationella sanktionernas vara eller icke vara), kulturella och psykologiska aspekter (t.ex. buddhismens påverkan) och i avsaknaden av en enad opposition (se t.ex. Khin Zaw Win, 2007, Skidmore, 2004 & International Crisis Group, 2001). Färre är emellertid de som har sökt finna en del av förklaringen till militärregimens överlevnad i dess många gånger ultra-nationalistiska propaganda och formande av nationella identiteter, vilket kan tyckas underligt med tanke på hur det burmesiska samhället ända sedan självständigheten har genomsyrats av just nationalistisk politik och propaganda. Regimens nationalistiska propaganda har många gånger framstått som motsägelsefull, obegriplig och löjeväckande och dess drivkrafter har legat i dunkel.

Denna uppsats ämnar inte ge *en* enskild förklaring till den burmesiska regimen överlevnad (troligen en omöjlig uppgift) utan syftar endast till att visa på hur

---

¹ Det har ända sedan militärjuntan beslutade att ändra landets officiella namn från Burma till Myanmar pågått en diskussion inom det internationella samfundet kring vilket namn som bör användas och det råder ingen enighet kring detta. Det svenska utrikesdepartementet använder beteckningen *Burma (Myanmar)* och i löpande text endast Burma. EU tycks å sin sida föredra det omvända och använder beteckningen *Myanmar (Burma)* och i löpande text endast Myanmar. Det mest korrekta är möjligen att på detta sätt använda sig av det ena namnet följt av det andra inom parentes. I denna uppsats kommer vi emellertid hädanefter att för enkelhets skull följa UD:s exempel och i löpande text endast skriva ut *Burma*. För mer information kring namndiskussionen se t.ex. avsnitt 5.2 eller Dittmer, 2008.

² Det är viktigt att notera skillnaden mellan begreppen burman och burmes. Burmaner syftar till den etniska majoritetsgruppen medan burmeser är den allomfattande nationalitetsbeteckningen (Smith, 1999, s. 29).

regimen har använt sig av nationalism och skapat/format nationella identiteter för att kunna legitimera och utvidga sitt styre och sin makt. Vi ämnar ge insikt i olika drivkrafter bakom användandet av nationalism i statspropagandan och regimen politik. Med utgångspunkt i konstruktivistiska teorier kring nationalism (företrädna av David Brown och dennes studier kring nationalismen) syftar uppsatsen till att visa på hur den burmesiska regimen har anpassat sin nationalistiska politik och propaganda beroende på den aktuella kontexten. Detta syfte leder oss fram till vår frågeställning:

Hur och i vilken utsträckning har den burmesiska militärregimen använt sig av nationalism och nationellt identitetsskapande för sin politiska överlevnad?

- Och hur ser de viktigaste bakomliggande drivkrafterna ut?

För att kunna besvara vår frågeställning krävs en historisk bakgrund till hur nationalism, etnicitet och nationellt identitetsskapande har kunnat bli så fundamentala och brännheta grundstenar i modern burmesisk politik, detta görs i kapitel 4. I kapitel 5 analyseras hur militärregimens nationalistiska politik har sett ut och vilka uttryck den har tagit. I kapitel 6 undersöks viktiga bakomliggande drivkrafter till regimen nationalistiska politik, innan studien knyts samman i uppsatsens slutsats i kapitel 7.

1.2 Avgränsning

Uppsatsens fokus ligger på hur *militärregimen* har använt sig av nationalism och format nationella identiteter. Detta innebär att den visserligen intressanta men för studien ovidkommande aspekten hur det burmesiska folket har skapat egna nationella identiteter samt hur de har svarat på regimen propaganda ligger utanför uppsatsens omfattning. Således kommer det burmesiska civilsamhället beröras ytterst sparsamt. Hur andra politiska eliter utanför militärregimen (framförallt ledare för den politiska oppositionen och de etniska minoritetsgrupperna) har använt sig av nationalism och nationella identiteter kommer också till största delen utelämnas.

Skillnader i uttryckssätt och åsikter inom regimen skulle visserligen vara väldigt intressanta att analysera men faller också utanför denna uppsats spännvidd då de torde vara nästintill omöjliga att finna tillförlitliga belegg för (då sådana eventuella individuella skillnader ytterst sällan görs offentliga) och då det begränsade utrymmet inte tillåter en sådan analys. Regimen kommer här därför att behandlas som en enhet. Vi är medvetna om att landet sen 1962 de facto har styrts av olika militärjuntor men då det i själva verket till övervägande del har handlat om kosmetiska förändringar och i stort sätt rört sig om samma smala krets av personer och deras nära allierade, behandlas militärstyret från 1962 fram till idag som *ett* styre (måhända med skiftande politik över åren). Fokus för uppsatsen ligger således inte heller på skiftningar i regimen politik över tid, även om denna aspekt oundvikligen kommer att beröras.

För uppsatsen irrelevanta aspekter av burmesisk historia kommer också att utelämnas av såväl relevans- som utrymmesskäl. Tidsramen för uppsatsen sträcker sig från militärens maktövertagande 1962 fram till dags datum, även om det som redan nämnts krävs en historisk återkoppling till kolonialtiden. Slutligen kommer vår analys utgå från teorier kring etnokulturell och multikulturell nationalism snarare än medborgarnationalism, något vi återkommer till i kapitel 3.

2. Metod och material

Burma är ett gynnsamt fall att studera utifrån teorier om formandet av nationella identiteter och nationalism. Det finns en auktoritär regim som, visserligen i skiftande skepnad, men som ändå kan sägas ha innehaft makten i landet kontinuerligt under en längre tidsperiod. Landet består av en mångfald av olika etniska grupper men ändå med en befolkningsmässigt klart större majoritetsgrupp i burmanerna. Burmanerna är även de som innehar den politiska makten och det politiska klimatet som råder är starkt präglad av nationalistiska undertoner. Detta sammantaget ligger till grund för att vi tycker att Burma blir ett idealiskt fall för att studera hur regimen, som utgår från majoritetsgruppen, förhåller sig till minoritetsgrupperna inom landet. Om man bedriver en assimileringpolitik gentemot dessa grupper och inte betonar etniska splittringar inom nationen, eller om man tvärtemot betonar skillnaderna och använder sig av dem i sin propaganda. Vi kommer att återkomma till de teorier som tar upp dessa två vägar för en auktoritär stat att använda sig av nationalism i nästföljande kapitel.

Som metod för vårt arbete har vi valt att göra en fallstudie av Burma. Fallstudien som angreppssätt har fördelen att man verkligen kan gå in på djupet för att beskriva och analysera de områden man vill undersöka. Något som vi tror är nödvändigt att göra för vår undersökning, för att analysen ska gå tillräckligt på djupet med det begränsade utrymme vi ändå har att röra oss med. Speciellt i jämförelse med om vi hade gjort en komparativ studie och jämfört Burma med ett annat land då vi tror att utrymmet inte hade räckt till. Samtidigt så passar en fallstudie bra med den form av analys vi har använt oss av på vårt primärmaterial.

Denna analys kan ses som en form av textanalys av den retorik som används av regimen i sammanhang som berör nationalism och nationella identiteter i landet. Vi har använt oss av lånade element från diskursanalysen för detta snarare än en renodlad diskursanalys. Liknande vad Bergström och Boréus skriver om att den diskursanalytiska tolkningen ser ett textmaterial som en del av en större kontext. Texten förstås utifrån den kontexten den är skriven i, samtidigt som den större kontexten förstås utifrån texten (Bergström & Boréus, 2005, s. 28). Men även element från en mer avsändarorienterad textanalys som bygger på att studera de avsikter som skribenten av texten kan tänkas ha med sitt material (ibid, s. 26). Då det framgår ganska klart att de texter vi analyserar har en nationalistisk agenda är det snarare vilka motiv som ligger bakom dem som vi är intresserade av vilket gör att en avsändarorienterad analys ligger nära till hands. Sutherland skriver att ett diskursanalytiskt angreppssätt passar särskilt väl för att studera just konstruktivistisk nationalism (2005, s. 185), vilket också är vad vi studerar i arbetet. Detta bekräftar metodens relevans, även om vi som sagt inte gör en

renodlad diskursanalys. Om man som vi valt ett angreppssätt som ser diskursen som helheten, snarare än som en ingående analys av språket, så kan analysen av texter fungera mera som något som man använder sig av för att bygga på studiens övergripande teoretiska ramverk än vad som är fallet med en mer lingvistisk textanalys (ibid. s. 187-188).

Använder man sig av denna bredare definiering av begreppet diskurs, som Laclau och Mouffe står för, att även inkludera det ickespråkliga i diskursanalysen (Bergström & Boréus, 2005, s. 315), så borde även analyser av symbolhandlingar ingå i påbyggandet på det teoretiska ramverket i samma mening. Som Esaiasson et al skriver så är diskursanalysbegreppet idag så brett att det även omfattar såväl studier av mänsklig praktik som studier av den fysiska utformningen av olika institutioner (2007, s. 239). Enligt Gravers så är identitetsskapandet något som genomsyrar hela det burmanska samhället (Gravers, 1999, s. 76). Detta borde då innebära att vilken propaganda vi väljer att studera inte har så stor betydelse då vi ändå borde se samma tendenser i materialet. Slutligen ska vi också ta upp att detta arbete framförallt är teorianvändande och teorikonsumerande då det är fallet som står i fokus och primärmaterialet syftar framförallt till för att understödja teoretiska delen.

2.1 Material

Materialet som vår uppsats bygger på består av sekundärmaterial i form av böcker och vetenskapliga artiklar samt primärmaterial framför allt i form av tidningen *New Light of Myanmar*. Det finns ganska god tillgång till böcker och artiklar som handlar om Burma och situationen i landet. Däremot är det ganska sparsamt med böcker och artiklar som går in på just vårt forskningsområde och tar upp både skapandet av nationella identiteter och nationalism samt hur det ser ut i Burma. Några exempel på böcker som ändå berör båda punkter och som vi därmed använt oss mycket av i arbetet är Gravers (1999), Brown (1994) och Ganesan & Kyaw Yin Hlaing (2007). Det faktum att det finns relativt lite material som berör samma problemområde som vår uppsats är något som gör att vi känner att vi har valt ett relevant ämnesområde att skriva om. Vi bedömer de böcker och artiklar vi använt oss av som relativt oberoende och tillförlitliga. Den källa som vi dock kan se vara mest partisk är den rapport som skrivits av ett par exilburmesiska grupper (se avsnitt 5.1.1).

Vi är väl medvetna att det finns en hel del problematik när det kommer till att använda material som ges ut av en diktatur som Burma inom vetenskaplig forskning. Trovärdigheten för vad som skrivs i *New Light of Myanmar* bedömer vi inte vara särskilt hög då det varken råder press- eller yttrandefrihet i landet och då tidningen står direkt under regimens kontroll. Den hade därför inte kunnat användas som källa till information enligt källkritiska principer, men då vi i vårt fall använder oss av den för att analysera de budskap som regimen vill föra fram

så spelar tidningens bristande trovärdighet i övrigt inte in eftersom det inte berör vårt område. Tidningen ges ut på både burmesiska och engelska och vi har använt oss av den engelska upplagan. Den engelska upplagan ska dock vara en översättning av den burmesiska och bör därför fungera lika bra för användning, t.ex. så är det den engelska upplagan av tidningen som används av andra forskare som valt att använda och analysera den (se t.ex. Gravers, 1999). För att få tillgång till New Light of Myanmar så har vi använt oss av Burma Library, som är en databas där man kan söka på exemplar av tidningen från och med 1997. Mellan åren 1997 och 2003 så är tidningen tillgänglig i avskriven form och från 2003 och framåt är den utgiven i originalskick som fotokopia. Detta innebär att innan 1997 så har vi mestadels fått förlita oss till sekundärmaterial i vår analys.

Det finns uppenbara risker när man använder sig av internetsidor som Burma Library. Hur vet vi att informationen är tillförlitlig och att sidan till exempel inte drivs av någon partisk grupp eller organisation som har intresse av att ge en förfälskad bild av situationen i landet och därmed kanske inte gör en korrekt översättning? Vår bedömning är dock att Burma Library håller för en källkritisk granskning. På hemsidan finns till exempel kontaktuppgifter till den ansvariga administratören, något som kan ses som ett första tecken på trovärdighet. Kanske mer talande är att andra etablerade internetsidor som Reuters (Reuters, 2009) och University of North Carolina (Carolina Asia center, 2009) länkar till sidan från sina hemsidor. Att vi tar upp just University of North Carolina beror på att universitet nämns på Burma Library som värd och teknisk support för sidan. Trovärdigheten för hemsidan stärks ytterligare av att när vi jämfört citat från New Light of Myanmar i de böcker vi läst så har de stämt helt överens med de fotokopior och avskrivningar som finns på Burma Library. Detta sammantaget gör att vi drar slutsatsen att Burma Library är en trovärdig söktjänst för att få tillgång till New Light of Myanmar.

3. Teori

Uppsatsens teoretiska ramverk omfattar framförallt nationalism och nationell identitetsskapande. Fokus ligger på hur dessa fenomen har använts av styrande eliter i en auktoritär regim för att legitimera och upprätthålla sitt styre. Uppsatsen tar avstamp i David Browns konstruktivistiska teorier kring nationalism och nationella identiteter (se t.ex. Brown, 1994, 2000 & 2002) och applicerar valda delar på Burma. Det rör sig således om en *teorikonsumerande* studie där fallet Burma står i centrum (Esaiasson et al, 2007, s. 42).

Brons konstruktivistiska teorier kring nationalism ser nationell identitet som något konstruerat i motsats mot exempelvis den primordialistiska skolan som ser den nationella identiteten som något naturligt medfött. Som en given följd av detta blir även nationer fiktiva konstruktioner i bemärkelsen att de inte är territoriellt förutbestämda eller ovillkorligt permanenta (Brown, 2000, s. 20). Nationalismen enligt det konstruktivistiska synsättet erbjuder ett medel för att skapa en fiktiv säkerhet och fungerar därför som en lindring av den osäkerhet och oro som uppstår i moderniseringens och globaliseringens kölvatten (ibid, s. 4). Den används för att söka en imaginär känsla av stabilitet och säkerhet och som ett sätt att skapa tillhörighet och råda bot på isolering. Som ett försvar mot politisk, social och ekonomisk omvälvning och förändring utgör nationalismen ett viktigt verktyg i auktoritära regimers försök att legitimera och upprätthålla sitt styre (ibid, s. 22-25). Nationella identiteter och nationalistiska myter kan således skapas och formas av statseliter i syfte att bevara och utöka sin auktoritet, samtidigt som nationalismen attraherar de stora massorna i deras sökande efter gemenskap och positionering i samhället (ibid, s. 27-28). Uppsatsens fokus kommer alltså att ligga på det första av dessa båda forum för nationalism, nämligen statseliters användning av nationalismen som en ideologi.

Brown delar upp nationalismen i tre olika former: etnokulturell nationalism, multikulturell nationalism och medborgarnationalism.³ Dessa tre former har både en demokratisk och en auktoritär skepnad och kan användas av en och samma regim vid olika tillfällen och i olika kontexter för olika politiska ändamål (2002, s. 557-558).

Den etnokulturella nationalismen utmålar nationen och dess invånare som etnokulturellt homogena. I dess auktoritära form definieras och baseras nationen och medborgarskapet på den etniska majoritetsgruppens kultur, etnicitet och religion. De grupper som faller utanför denna snäva definition klassificeras som

---

³ Notera att detta är våra egna översättningar av ursprungstermerna *Ethno-cultural Nationalism*, *Multicultural Nationalism* och *Civic Nationalism*

andra klassens medborgare och blir antingen utsatta för exkludering eller tvångsassimilering. I den demokratiska formen av etnokulturell nationalism definieras också nationen utifrån majoritetsgruppen men assimilering görs frivillig, attraktiv och genomförbar (ibid, s. 557-559). Den multikulturella nationalismen å sin sida utmålar nationen som etniskt diversifierad. I dess auktoritära form erkänns etnisk diversitet inom statens gränser men endast för att underlätta och legitimera en centraliserad inkorporerande kontroll. Etniska minoritetsgruppers eliter erkänns för att enklare kunna kontrolleras. I den demokratiska formen av multikulturell nationalism försöker de styrande eliterna återspegla den etniska diversiteten i den institutionella designen och maktdecentralisering blir här ett viktigt inslag (ibid, s. 559). Den tredje formen av nationalism som Brown nämner, medborgarnationalism, fäster ingen betydelse vid etnicitet utan ser landets befolkning som endast statsmedborgare (ibid, 559-560).

Då burmesisk politik sedan självständigheten har dominerats av nationalism byggd på etnicitet och då det framförallt är denna aspekt av den burmesiska statsnationalismen som vi intresserar oss för här kommer uppsatsens fokus ligga på etnokulturell och multikulturell nationalism snarare än medborgarnationalism. Vi kommer således undersöka hur den burmesiska militärregimen har använt sig av den auktoritära formen av dessa båda nationalismdefinitioner och i vilket syfte.

4. Den burmesiska nationalismens ursprung

South hävdar att sättet på vilket nationalism och etnicitet uttrycks ofta är beroende av och tätt sammanlänkat med nationens historiska kontext (2007, s. 151). Det är i ljuset av detta som vi i följande avsnitt analyserar ursprunget till den nationalism som har kommit att dominera mycket av den politiska och sociala diskursen i det militärstyrda Burma. Tidsramen sträcker sig här således från sen förkolonial tid till militärens maktövertagande 1962 med ett fokus på kolonialtiden.

4.1 Faktorer för identifiering i förkolonial tid

De geografiska områden som kom att koloniserats av britterna och som idag utgör landet Burma har historiskt sett styrts av ett flertal olika kungar och ledare med sina rötter i olika folkslag. I låglandet levde under förkolonial tid olika etniska grupper som burmaner, mon, rakhine och shan sida vid sida (Gravers, 1999, s. 19) och även om det förekom konflikter var de sällan etniskt definierade utan baserades på ekonomiska faktorer som tillgången till odlingsbar mark och viktiga handelsvägar (Brown, 1994, s. 35).

Relationerna präglades istället ofta av samarbete och det var ovanligt att man i första hand identifierade sig längs de etniska linjer som har kommit att få en så avgörande betydelse i det moderna Burma. Viktiga faktorer för identifiering var istället vilken odlingsform som användes i risjordbruket (våtrisodling i låglandet och svedjebbruk i höglandsområdena), ens position i skattebetalningssystemet samt huruvida man delade samma tolkning av theravada-buddhismen. Detta medförde att linjer och gränser för gruppidentitet skar rakt igenom de olika etniska grupperna. De etniska minoriteterna i bergsområdena identifierade sig snarare med mindre lokala grupper sammanbundna av stam- och släktband än slöt sig till etnisk och kulturell tillhörighet. Även om dessa grupper levde geografiskt avlägset från folk i låglandet hade de regelbundna kontakter i form av t.ex. utbetalning av skatter (Safman, 2007, s. 52).

Det är troligt att majoriteten av befolkningen i det som senare kom att bli landet Burma i förkolonial tid hade en uppfattning om sin etniska tillhörighet men att denna på intet sätt spelade en avgörande roll för politisk och social gränsdragning (Brown, 1994, s. 35). Gravers konstaterar i linje med detta att kultur hade en underordnad roll som identitetsskapare i det förkoloniala Burma (1999, s. 20).

4.2 Kolonialism och kristen mission

Den traditionella mallen för identifiering kom att förändras i grunden av det brittiska kolonialstyret. Till stor del felaktigt såg briter, utifrån den europeiska nationalstatsmodellen, Burma som en etniskt splittrad stat drabbad av allvarliga etniska motsättningar (Taylor, 2007, s. 76). Kolonialiseringen av landet legitimerades därför i briternas ögon av deras förmåga att hålla samman denna multietniska stat präglad av etniska konflikter och på randen till kaos. Britterna såg sig också som minoritetsgruppernas beskyddare mot vad som betecknades som en ociviliserad majoritetsgrupp i form av burmanerna (Taylor 2007, s 76 & Gravers, 1999, s. 5 & 22). Utifrån denna uppfattning styrde briter Burma enligt en modell av kulturell segregation och administrativ uppdelning (Gravers, 1999, s. 25). Då briterna misstrodde de störtade härskarna från majoritetsbefolkningen sökte de nya samarbetspartners och valet föll på eliter inom de etniska minoriteterna i gränsområdena (Taylor, 2007, s. 74). Dessa områden delades upp i distinkta etniskt definierade territorier (etniska delstater), ett för varje större etnisk grupp (Mon, Kachin, Chin, Karen, Shan osv.). Minoritetsområdena (som kallades "Frontier Areas") kom sedan att styras indirekt genom traditionella lokala ledare i motsättning mot det burmanskt dominerade låglandet (även kallat "Burma Proper") som kom att styras direkt (Safman, 2007, s. 53-55).

Samtidigt ökade antalet kristna missionärer i landet och dessa riktade främst in sig på vad de såg som undertryckta minoritetsgrupper i gränsområdena. Kristna missionsskolor upprättades där både de etniska språken formades och lärdes ut samt där det undervisades i brittisk kultur, sedvänjor och språk. Genom missionsskolorna fick folk i höglandet en fördel i form av utbildning och missionärerna lade också grunden för en etniskt baserad nationell identitet (Safman, 2007, s. 56 & Gravers, 1999, s. 21). Minoritetsgrupperna var således över lag relativt nöjda med utvecklingen då briterna förutom utbildning även medförde sjukvårdsmöjligheter och undvek utbredd ekonomisk exploatering av gränsområdena. De av briterna upprättade etniska delstaterna bands nu dessutom samman av ett nybyggt väg- och infrastrukturnätverk. (Landé, 1999, s. 91). Situationen för den burmanska majoritetsbefolkningen var däremot den motsatta. Medan folk från minoritetsgrupperna rekryterades till den brittiska armén utslöts burmaner från såväl militära som ekonomiska möjligheter samtidigt som deras jordbruksmark konfiskerades och förvägrades dem (Taylor, 2007, s. 77 & 80). Från att ha spelat en undanskymd roll blev nu etnicitet plötsligt ett viktigt diskussionsämne och en viktig kraft för att ena och mobilisera politiska rörelser. Det framkallade en uppsjö av olika nationalistiska yttringar och låg till grund för såväl det anti-koloniala motståndet som för minoritetsgruppernas etniska identitetsskapande och väpnade kamp för vad de nu såg som sin historiska rätt till självbestämmande. Känslan bland flertalet burmeser var nu att det var mer som skilde de olika grupperna åt än som förenade dem (ibid, s. 77-78).

Rasbaserade upplöpp ledda av burmaner riktade nu sin ilska mot såväl briter och immigrerade indier som de privilegierade etniska minoriteterna i landet (Safman, 2007, s. 56). Det nationalistiska motståndet mot kolonialmakten, i vilket buddhismen hade en central roll, växte sig allt starkare under 1920- och 30-talet och nya politiska slogans som ”Burma for burmans” och ”Master race we are, we Burmans” yttrades allt oftare av nationalistiska grupper (Gravers, 1999, s. 35-38). Dessa nationalistiska motståndsgrupper kom att stödja den japanska invasionen av Burma under andra världskriget. Även om den japanska ockupationen av landet blev kortvarig hann den nationalistiska rörelsen inspireras av ett antal politiska principer som kom att få betydelse för moderna nationalistiska yttringar. Bl.a. influerades framtida makthavare av den militanta organisationen av stat och samhälle samt idén om att etniska och klassbaserade motsättningar till varje pris måste utplånas för att kunna skapa *en* nation (ibid, s. 40).

Den brittiskt implementerade farhågan om att ett Burma utan en stark kolonialmakt vid rodret skulle drabbas av omfattande etniska konflikter och utbrett kaos såg vid tidpunkten för självständighet ut att ha blivit en självuppfyllande profetia. Icke-burmaners stöd för den ledande nationalistiska och anti-koloniala rörelsen AFPFL var nära nog obefintligt vid självständigheten 1948 (Gravers, 1999, s. 28 & Brown, 1994, s. 44-45).

4.3 Självständighet och fortsatta motsättningar

Samtidigt som burmanerna firade sin nyvunna självständighet hyste många etniska minoritetsgrupper stor oro inför vad som komma skulle. Deras krav på autonomi som underblåsts av briterna riskerade nu att gå om intet (Taylor, 2007, s. 83). AFPFL, som vann jordskredssegrar i landets första val 1951 och 1956, var fast beslutna om att skapa ett enat Burma och en ny burmesisk identitet. Aung San som ledde rörelsen fram till det att han blev mördad 1947 varnade för faran med att göra etnicitet och religion till hörnstenar i en statsponsrad nationalism (Gravers, 1999, s. 49). Hans efterträdare U Nu ville emellertid se en enhetlig och assimilerad stat och nation. AFPFL kom således alltmer att bli en *burmansk* nationalistisk rörelse som krävde ett enat och självständigt Burma för att försvara, bevara och främja den *burmanska* kulturen och språket samt den buddhistiska religionen. Burmanska blev obligatoriskt myndighetsspråk från 1952, burmansk kultur och historia kom att privilegieras i skolundervisningen och buddhistiska missioner gav sig snart ut i gränsområdena för att återkonvertera de nu betydande grupperna kristna som levde där. Det burmanska styrets assimilerande och intervenerande politik förstärkte emellertid bara den etniska nationalismen och motståndet ökade bland minoriteterna (Brown, 1994, s. 45-49).

Då militären 1962 grep makten i en kupp var Burma ett etniskt och religiöst splittrat land. Flera minoritetsgrupper hade tagit till vapen mot regeringen vars kontroll över landet var ytterst begränsad (Taylor, 2007, s. 84). Det kommande

militärstyret kom dock på intet sätt innebära slutet på ultra-nationalismen och den mot de etniska minoriteterna riktade tvångsassimileringen, snarare tvärtom.

5. Den statsfrämjade nationalismen

I detta kapitel analyseras hur den burmesiska militärregimen har skapat, format och använt sig av nationalism och nationella identiteter. Kapitlet inleds med en genomgång av hur nationalism har uttryckts i burmesisk statspropaganda för att sedan övergå i en analys av hur nationalismen har tagit sig uttryck i konkreta symbolhandlingar.

5.1 Nationalism i propaganda

Den efter militärkuppen nya regimen ledd av general Ne Win accentuerade ytterligare den burmansk centrerade nationalism som karaktäriserade landets politiska kultur i samband med självständigheten. Utländska influenser i form av filmer, böcker, tidningar, språk, skönhetstävlingar och hästkapplöpningar förbjöds som ett led i skapandet av ett burmesiskt alternativ till det koloniala arvet (Gravers, 1999, s. 57 & 67). Nationellt identitetsskapande har sedan militärkuppen blivit en grundpelare i regimen försök att bryta med landets koloniala förflutna. Militärjuntan har format ett hierarkiskt samhälle där medborgarnas plats och identitet bestäms av attribut som ras, etnicitet, nationalitet, kultur och religion. I denna process har militären försökt monopolisera skapandet av identiteter genom att tydligt definiera vad som ska klassificeras som burmesiskt och vad som ska ses som utländskt och främmande (ibid, s. 76).

I konstruerandet av en ny burmesisk identitet refererar regimen ständigt till kolonialism och imperialism och använder på så sätt rädslan för det utomstående för att konstruera en egen nationell identitet. Den rädsla som har byggts upp av militären har sin grund i kolonialismen och i fruktan att förlora vad som ses som "ens eget" (ibid, s. 2-3 & 70). Ett utdrag ur ett av generallöjtnant Khin Nyunts tal är ett typexempel på hur militären anspelar på kolonialismen för att visa hur utomstående element utgör en fara för den burmesiska kulturen:

The colonialists, using their military might, unjustly annexed the mother country which had stood as an independent nation; and after enslaving and bullying the nation for a long time, the colonialists, in accord with the scheme, enacted the University Act in 1920 to ruin the ability of Myanmar, to drag them to miserable situation, to diminish their nationalistic fervour, to make them rely on other nations, to destroy their traditions and culture add patriotic spirit and to prolong the colonialists subjugation (New Light of Myanmar, 1999).

Just kultur och historia har kommit att spela en avgörande roll i identitetsskapandet sedan militärkuppen. Främjande av kulturell identitet och bevarande av landets suveränitet har framställts som en och samma process. I sitt identitetsskapande har militärregimen också insett betydelsen av historia och folks minne av historien, något som har föranlett en strikt kontroll av det kollektiva minnet av historiska händelser (Gravers, 1999, s. 123-124). Detta har skett bl.a. genom historierevidering, något vi återkommer till nedan.

Även om militärregimen idag har ett mer ambivalent förhållningssätt gentemot utländska influenser (engelska har åter tillåtits i skolorna och behovet av utländska direktinvesteringar har blivit tryckande) jämfört med vad som var fallet under general Ne Wins tid vid makten (1962-1988) har SPDC fortsatt att upprepa sin nationalistiska propaganda. Misstänksamheten i burmesisk statsmedia mot utländskt inflytande och då framförallt västerländsk kultur är fortfarande påtaglig (Gravers, 1999, s. 83 & 139 & Smith, 1991, s. 54):

We do not need to accept all the foreign models. We must take the good parts and discard the parts that do not suit to our traditions and culture. We will have to Myanmarize the foreign model to be adaptable and acceptable to our nation. The spirit and act of Myanmarization has started since the Bagan period while preserving the race, its characters and lineage. It is a fine tradition existing till at present (Chit Naing, i *New Light of Myanmar*, 2005, s. 7).

Militärregimen har i en omfattande process politiserat nationell, etnisk och religiös identitet. Explicita kopplingar mellan nationell identitet och politisk övertygelse är vanligt förekommande i statspropagandan och att vara mot den förda politiken likställs ofta med att vara mot nationen (Gravers, 1999, s. 116 & 132). Genom att likställa armén med nationen (ibid, s. 115) definieras politiskt motstånd som nationsförräderi och omvänt; att uttrycka en nationell identitet som strider mot militärens uppfattning av vad som kännetecknar en burmes blir per automatik en politisk aktion. Ett exempel på detta kan ses i följande utdrag från en krönika publicerad i *The New Light of Myanmar*:

Till now, there are pessimists seeing what is white as black. They have no regard for the gratitude they owe to the motherland. They are ready to betray the nation and the people at any time. [...] [T]he national traitors or expatriates are slandering the unprecedented peace and stability and allround development of the country as a person who sees what is white as black. Those traitors are working for the colonialists for money under the guise of democracy activists. Myanmar according to them is the worst place to live in. The traitors and the colonialist media are in cahoots for common goal (Maung Pwint Lin, i *New Light of Myanmar*, 2004, s. 10).

Tatmadaw (armén) framställer sig som nationens och den traditionella burmesiska civilisationens enda rättmätiga försvarare och upprätthållare, med den avgörande uppgiften att motstå kolonialism, imperialism och inre splittring. Genom att anspela på minnet av kolonialtidens förödande disintegrerande effekt legitimerar

militären sitt nationalistiskt präglade identitetsskapande (Houtman, 1999, s. 19 & South, 2007, s. 155). Denna statsdrivna nationalism har emellertid bara bidragit till ökade etniska klyftor (Holliday, 2008, s. 1045).

5.1.1 Den burmesiska militärjuntans nyttjande av etnokulturell nationalism

Det finns en rad historiska exempel på hur den burmesiska militärjuntan har företrätt en auktoritär form av vad Brown kallar etnokulturell nationalism. Regimen har upprepade gånger betonat nationens traditionella enhetlighet. South menar i linje med detta att militären efter sitt maktövertagande har försökt försvara en viss syn på nationen, i vilken stat och nation är ett och samma (2007, s. 155). Ett sådant synsätt går stick i stäv mot de många etniska minoritetsgruppernas anspråk på egna nationer *inom* en burmesisk stat (se t.ex. Rajah, 2002, 521-522). Landets militärledning har emellertid ihärdigt och kompromisslöst hävdad att Burma utgör och ska fortsätta att utgöra såväl *en* stat som *en* nation. För att kunna implementera en syn på Burma som en enhetlig nation har regimen tagit till alla tillgängliga medel för att kunna spåra och skapa en kulturell enighet (Houtman, 1999, s. 17-18). Historierevidering och återkommande betoning av den gemensamma nationens kulturarv och långa historia i statlig propaganda utgör viktiga instrument i denna process:

Throughout the long history of the nation, our ancestors have tried to preserve and safeguard their national culture. Thanks to their efforts, we now possess a huge edifice of national culture as heritage (New Light of Myanmar, 2009, s. 2).

Att på detta sätt försöka upprätthålla en enhetlig nation kan sägas utgöra den ena delen av regimen användande av etnokulturell nationalism. Den andra utgörs av tvångsassimilering av grupper som identifierar sig längs andra etniska och nationella linjer. Denna tvångsassimilering kallas ofta *burmanisering* då den nation som militärjuntan har försökt skapa är centrerad kring burmansk kultur och historia. Precis som South påpekar har det många gånger varit svårt att skilja mellan burmesisk och burmansk nationalism i den burmesiska statspropagandan och den senare formen har ofta varit överordnad den förra (2007, s. 155-158). Burmaniseringsprocessen har syftat till att underordna skilda (och enligt juntan söndrande) minoriteters kulturer, historia och socio-politiska anspråk under en homogeniserande nationell identitet byggd på burmansk historia och tradition (ibid, s. 159).

Under Ne Wins tid vid makten var denna assimileringspolitik många gånger påtaglig och det som sågs som icke-burmanska kulturella och politiska uttryck förtrycktes. Ett viktigt led i denna tvångsassimilering var att förbjuda undervisning av minoritetsspråken i skolorna (ibid, s. 156). Militären utbildades dessutom i burmanska traditioner och blev således tätt sammankopplad med majoritetsbefolkningen. Praktiskt taget alla system och sfärer som tillåter och

uppmuntrar utveckling, både på ett ekonomiskt och personligt plan, har kommit att domineras av en burmansk kulturtradition (Brown, 1994, s. 39 & 46). Målet var att skapa en mer enhetlig kulturell och politisk lojalitet (med nära koppling till den burmanska nationen och Tatmadaw) där även bergsområdena kom att styras och administreras av juntatrogna burmaner (ibid, s. 49-50).

South påpekar att Ne Wins syn på nation och ras uppvisade fascistiska drag (2007, s. 160), där nationalitet sågs som något som sitter i blodet. I ett tal till nationen 1979 uttryckte Ne Win explicit denna föreställning:

Today you can see that even people of pure blood are being disloyal to the race and country but are being loyal to others. If people of pure blood act this way, we must carefully watch people of mixed blood. Some people are of pure blood, pure Burmese heritage and descendants of genuine citizens. Karen, Kachin and so forth, are of genuine pure blood. But we must consider whether these people are completely for our race, our Burmese people: and our country, our Burma (Se Smith, 1999, s. 37)

Så tydligt uttalade uttryck för den burmanskt centrerade statsnationalismen må vara sällsynta (framförallt sedan Ne Wins avgång) men utgör likväl ett talande exempel på det Brown beskriver som etnokulturell nationalism i sin auktoritära form. Här rör det sig närmast om en exkluderande form av etnokulturell nationalism där andra etniska gruppers existens erkänns men där de också tydligt utmålas som något opålitligt och ovälkommet.

En mer assimilerande form av etnokulturell nationalism har varit och är fortfarande mer vanligt förekommande i regimens propaganda. Såväl Ne Win som hans efterträdare har gett uttryck för denna form av statsnationalism och när Ne Win förklarade att det inte var nödvändigt med några specifika Mon-kulturella uttryck, då dessa omfattades av den burmesiska kulturen (South, 2007, s. 160), gick den näst intill in i den inkorporerande multikulturella formen. Att skapa nationell enighet var således för Ne Win att få de andra etniska grupperna att "komma ifatt" den burmanska och sedermera assimileras in i denna grupp (Brown, 1994, s. 48). Exempel på sådan tydlig tvångsassimileringspolitik är som redan nämnts svårare att finna idag. Om detta beror på att den de facto har blivit ovanligare eller om den bara är mindre uttalad ska vi dock låta vara osagt. I en rapport från 2009, utgiven av tre minoritetsgrupper i exil, hävdas emellertid att militären fortfarande genomdriver en omfattande burmanisering i gränsområdena. Landkonfiskering, tvångsäktenskap och förbud mot minoritetspråksundervisning används enligt rapporten för att "tunna ut" andra etniska identiteter (AASYC, PYO & MYPO, 2009, s. 20).

Något paradoxalt har de stora minoritetsgruppernas identitet förändrats och förstärkts av militärens intervenerande tvångsassimilering. Militärregimens intervention i – och försök till upplösning av – de etniska nationerna i gränsområdena har kommit att bli den saknade referenspunkt kring vilken etnisk nationalism har kunnat mobiliseras. Flera etniska minoriteter har kommit att

identifiera sig i förhållande till den aggressivt penetrerande statsmakten och stärkt betydelsen av sin etniska tillhörighet (Brown, 1994, s. 50-51 & South 2007, s. 161-162). Militärregimens försök till burmanisering har således ytterligare stärkt den etniska uppdelning som det brittiska kolonialstyret lade grunden för.

5.1.2 Den burmesiska militärjuntans nyttjande av multikulturell nationalism

Militärens maktövertagande 1962 motiverades med hänvisning till landets etniska splittring. Ne Win hävdade att armén genom att gripa makten lyckades hålla ihop en stat som annars löpte en övervägande risk att falla ihop i fullständigt kaos (Holliday, 2008, s. 1039 & Gravers, 1999, s. 73). Som nationens grundpelare ansåg Tatmadaw sig vara den naturligt sammanhållande centralmakt som krävdes för att lösa den av britterna förstärkta etniska mosaiken (Taylor, 2007, s. 82-83). Det bör noteras att militären här alltså använde sig av samma argumentation som britterna hade gjort för att legitimera sin närvaro i landet.

Just rädslan för nationens disintegrering är något som regimen ofta anspelar på och ständigt återkommer till i sin propaganda. Militären anser sig ha en särställning i burmesisk historia då den utger sig för att vara centrum för burmesisk enighet (Gravers, 1999, s. 2 & 125). Genom att upprepade gånger referera till kolonialmaktens disintegrerande effekt på landet (och på så sätt kontrollera folks minne och uppfattning av Burmas historia) framhålls behovet av att alla etniska grupper inkorporeras under en och samma enhet, nämligen Tatmadaw (och därmed även regimen version av nationen då denna likställs med armén).

Redan i det första kapitlet i 2008-års konstitution framhålls vikten av nationens sammanhållning. De två första av sex fundamentala principer för Burmas politiska framtid lyder: ” (a) non-disintegration of the Union; (b) non-disintegration of National solidarity” (Constitution of the Republic of the Union of Myanmar, 2008, s. 3). Även i statlig media finns en mängd exempel på hur regimen anspelar på rädslan för nationell disintegration och betonar behovet av nationell enighet:

In today's world, it is regrettable that some nations, where there has been disintegration of national solidarity, are engaged in bloody conflicts and their peoples are in trouble and misery. When the Union disintegrates the nation will disintegrate. Likewise, when the national solidarity disintegrates the Union will disintegrate and sovereignty will be lost. Therefore, the united strength of the people is to be shown (New Light of Myanmar, 2005, s. 2).

Genom att anspela på rädslan för disintegration framhåller regimen behovet av en stark centralmakt i ett så etniskt diversifierat land som Burma. Detta är ett av huvuddragen i det Brown benämner den auktoritära formen av multikulturell

nationalism. I allt större utsträckning verkar den burmesiska militärjuntan erkänna att det existerar andra etniska grupper inom dess territorium. Man ser emellertid effektivt till att själv kontrollera denna etniska uppdelning genom att modernisera den etniska klassificeringen till att omfatta vad man benämner som ”135 national races” (Gravers, 1999, s. 130). Denna multikulturella sida av den burmesiska regimens nationalism framkommer även i statspropaganda:

The Union of Myanmar is home to over 100 national races, living in amity and unity in accord with their respective traditions and culture; leaders of the nation and the nationalities of the successive eras have striven for the perpetuation of this tradition. For thousands of years all the national races have lived in accord with their respective traditions and culture and religions freely; like the Ayeyawady River that has firmly emerged from the tributaries Maykha and Malikhta, the Myanmar people and the Union of Myanmar have emerged with the unity of all national races such as Kachin, Kayah, Kayin, Chin, Bamar, Mon, Rakhine and Shan (New Light of Myanmar, 2000).

Precis som i Browns definition av multikulturell nationalism sammanfaller erkännandet av etnisk mångfald med försök att inkorporera och på så sätt oskadliggöra eliterna inom dessa minoritetsgrupper. De eldupphörsavtal som nu har slutits med en majoritet av dessa grupper kan ses som ett exempel på sådan inkorporering (se t.ex. Transnational Institute, 2009, s. 23ff.).

5.2 Nationalism i symbolhandlingar

Hur ser då regimens förhållande till multikulturell och etnokulturell nationalism ut i den politik man bedriver som berör ämnen som är starkt kulturellt och symboliskt laddade? Det vi hittar vad det gäller regimens nationalistiska symbolhandlingar under Tatmadaws tid vid makten pekar mestadels åt att dessa är etnokulturellt präglade. Även om retoriken som man använder gått i en mer multikulturell riktning mot vad som tidigare varit fallet så, är de faktiska symbolhandlingarna fortfarande oftast etnokulturellt präglade med kulturell assimilering eller exkludering av icke burmaner.

Vi kan hitta många exempel på hur förstärkande av både den burmanska och buddhistiska identiteten tagit sig uttryck i regimens handlande. Detta med hur symbolik används för att legitimera sin egen maktbas är dock något som används av såväl minoritetsgrupper som majoritetsgruppen i Burma (Gravers, 1999, s. 79), men utifrån vår frågeställning fokuserar vi enbart på regimens handlande och motiv och inte den motreaktion som kan uppstå hos minoriteterna. Hur den burmanska nationalismen tar sig uttryck i symboler handlar om hur man försöker återknytta till en förkolonial oförstörd burmansk och burmesisk identitet (ibid). En återgång till förkolonial historia och kultur kan tyckas som en naturlig reaktion för en stat som nyligen blivit självständig som Burma. Vad som däremot i Burmas fall kan peka på att regimen mycket medvetet använder sig av detta för att

legitimera sitt styre är den ensidiga fokuseringen på den burmanska folkgruppen samt omfattningen av det hela.

Att vi här väljer att även ta upp den buddhistiska aspekten är för dess symboliska värde snarare än hur religionen i sig själv påverkar människor. En stark sammankoppling mellan buddhismen och Burma har också en exkluderande verkan för de delar av Burmas befolkning som bekänner sig till andra religioner och trosriktningar. En stark betoning på buddhismen kan därmed ses som tecken på att man från regimens sida bedriver en politik som ligger nära den etnokulturella nationalismen.

Det kanske allra mest välkända exemplet på symbolhandlingar av regimen i Burma kan vara namnbytet från Burma till Myanmar som regimen genomförde i juni 1989. Det kompletta nya namnet är ”Myanman Naing Ngan”, på engelska ”Union of Burma”. Namnet i sig med *Union* kan antyda att man ser sig som ett etniskt diversifierat land vilket regimen också hävdade var anledningen (Smith, 1999, s. 21). Men många minoritetsledare i Burma kritiserade namnbytet utifrån att Myanmar är det traditionella namn på Burma som använts av den burmanska delen av befolkningen (ibid.). Även namnet Burma härstammar dock från bamar, som är den burmanska folkgruppens språk (Dittmer, 2008, s. 885). Myanmar härstammar från den skriftliga formen och Burma från den muntliga formen av språket (ibid.). Detta kan få en att undra om namnbytet var en medveten handling från regimens sida utifrån en etnokulturellt förd politik eller inte då de båda namnen härstammar från den etniska majoritetens språk. Men just det faktum att ledare för minoritetsgrupper kritiserat namnbytet visar på en större acceptans för namnet Burma än Myanmar bland dessa grupper och att bytet då stärker det burmanska kulturella inflytandet. Samtidigt som man bytte det engelska namnet från Burma till Myanmar genomdrev regimen också en allmän språklig burmanisering av namnen på en majoritet allmänna platser och titlar (Smith, 1999, s. 21). Detta sammantaget tycker vi sätter in namnbytet i ett etnokulturellt nationalistiskt sammanhang. Att det är en medveten handling vars mål är en förstärkning av det språkligt burmanska.

Ett annat liknande exempel på handlande från regimen som man kan se som en symbolhandling är bytet av huvudstad, från tidigare Rangoon till den nybyggda staden Naypyidaw. Denna flytt, som skedde i november 2005, kom som något av en överraskning för omvärlden. En del av de anledningar till flytten som analytiker spekulerade i handlade om säkerhet och det militärstrategiska värdet. Att regimen var rädd för militära interventioner och därmed att det var bättre att ha huvudstaden beläget inåt landet (Seekins, 2009, s. 63), samt det faktum att Rangoon med sin stora befolkning ofta utgjort startpunkten för revolter och protester mot den sittande makten (ibid, s. 69) spelade säkert en viktig roll. Men även ideologiska faktorer spelade in menar Seekins (ibid, s. 69). Platsen som regimen valt att bygga Naypyidaw på är beläget i den etniskt burmanska kulturens så kallade kärnområde (ibid, s. 68), i omgivningarna för många tidigare huvudstäder (ibid, s. 65). Seekins gör tolkningen att regimen genom den

geografiska placeringen av Naypidaw vill försöka återknyta till den förkoloniala historien då makten var centrerad i detta område (ibid. s. 68).

Vad det gäller arkitekturen i Naypidaw så är den till största delen modernistisk men viss traditionalism finns i form av monument i staden. Främst då de tre statyer av *burmanska* kungar som under sin regeringstid fört krig mot de områden som idag bebos av minoritetsgrupper (Seekins, 2009, s. 66). Därmed kan det tolkas in som en exkludering av dessa minoritetsgrupper utifrån den etnokulturella nationalismen. Ett tecken på buddistisk symbolik i Naypidaw är byggandet av en nästan exakt kopia av det buddhistiska nationalmonumentet Shwedagon Pagoda som sker strax utanför staden (ibid, s. 67).

Men byggandet av denna kopia står sig ändå slätt mot restaureringen och återuppbyggnaden av den gamla burmanska huvudstaden Bagan som sker i närheten av Naypidaw. Arkeologen Bob Hudson beskriver denna som den kanske mest radikala återuppbyggnaden av ett kulturarv i modern tid (2008, s. 553). Han kritiserar stora delar av restaureringen i sin undersökning och skriver att det egentligen handlar mer om en idealiserad uppbyggnad av staden än ett återskapande av hur den faktiskt såg ut. Denna kritik delar han även med företrädare från UNESCO som också varit starkt kritiska till hur inkorrekt och amatörmässigt restaureringen gått till (ibid, s. 567). Bagan och dess återuppbyggnad kan enligt Houtman ses som en del i ett större projekt av regimen med återuppbyggnad inte bara av pagoder och tempel utan även av uppförandet av ett stort antal museer för landets historia och kultur (1999, s. 13). Allt detta ingår i ett nationellt projekt att försöka skapa legitimitet för sitt styre genom att koppla det samman med Burmas historia (ibid. s. 14), något som vi kommer återkomma till i nästa stycke.

Bagans återuppbyggnad och rekonstruering sker, som vi tog upp, inte helt historiskt korrekt enligt Hudson. Ett annat exempel på ett projekt som drivs av regimen och kritiseras för att inte bedrivs enligt vetenskapliga principer är utgrävningen av den fossil som benämns som ”Pondaung-fossilen”. Fossilerna är en primat som enligt regimen bevisar att Burma är platsen för mänsklighetens vagga och folket där det mest ursprungliga folket (Houtman, 1999, s. 16-17). Men då bara vissa utvalda, kanske inte helt objektiva, forskare har bjudits in för att analysera fossilerna har den inte genomgått den process och verifiering som annars skulle vara fallet och resultaten kan därför ifrågasättas enligt Houtman (ibid, s. 14-16).

Då man är det ursprungliga folket så är också den politik som man bedriver rättfärdigad som ett steg i återskapandet av denna äldsta av civilisationer menar regimen (ibid, s. 17). Pondaung-fossilerna har blivit en av de viktigaste bitarna i det projekt med museibyggnad och återskapande av andra historiska och kulturella symboler som pågår i Burma. Motiven för dessa projekt kan ses som tudelade. Dels ett där regimen söker efter ett internationellt erkännande och försöker uppnå detta genom att försöka återskapa och visa upp sitt kulturarv. Det andra motivet

kan ses som etnokulturellt. Vid en utställning av Pondaung-fossilerna 1998 sa General Khin Nyunt att den visade på att folket i Burma gått igenom hela sin historia enade, som ett folk utan inblandning från omvärlden, och att utställningen syftade till att betona folkets patriotism och motstånd mot både inre och yttre hot (ibid, s. 17).

Burma är ett i hög grad religiöst land och landets kultur och historia är i stor utsträckning sammankopplad med buddhismen. Så när regimen konstruerar museer är det ofta i anslutning till pagoder. När man framställer sitt eget styre som en naturlig fortsättning i landets utveckling med att anknyta till landets historia kan det då ses som ett försök att kontrollera medborgarna även i deras religiösa utövande och därmed ytterligare utöka sitt inflytande menar Houtman (ibid, s. 19). Hur väl man lyckats med detta är dock oklart men motiven kan inte tolkas som något annat än etnokulturella, med assimilering av minoritetsgrupper som utövar buddhism till den nationella kulturen och exkludering av de minoriteter som har en annan form av trosuppfattning. Man kan alltså se att regimen när det gäller sin politik som berör kulturellt eller symboliskt laddade frågor både har med en exkluderande och inkluderande aspekt. Ibland inkluderas bara etniska burmaner, men ibland kan även andra folkgrupper räknas in och tvångsassimileras in i samma kultur.

6. Drivkrafter bakom statsfrämjad nationalism i Burma

De politiska drivkrafterna och motiven bakom den burmesiska militärregimens användande och formande av nationalism och nationella identiteter är troligen många till antalet och säkerligen komplext sammanflätade. Vi gör i detta kapitel inte anspråk på att presentera en uttömmande redogörelse över samtliga dessa motiv utan avser endast framhålla de bakomliggande politiska drivkrafter som dels är tätt sammankopplade med Browns olika former av statsdriven nationalism och dels – i vår mening – utgör viktiga grundstenar för militärstyrets fortsatta överlevnad.

Det bör inledningsvis konstateras att det är troligt att regimen upplever en genuin rädsla för att landet ska förlora sin burmesiska (alternativt burmanska) identitet. Detta är troligen en viktig anledning till skepsisen mot utländsk närvaro och de i statspropagandan återkommande påminnelserna om riskerna med imperialism och nykolonialism (Gravers, 1999, 2-6). Att läka kolonialtidens sår i vad som uppfattas som en i övrigt sammanhängande burmesisk historia och kulturtradition (ibid, s. 79) är således ett ändamål i sig. Denna typ av storskalig statsdriven nationalism är på intet sätt en ovanlig reaktion mot imperialism i regionen och fler sydostasiatiska regimer har på dessa grunder slutit sig till en repressiv nationalistisk politik (South, 2007, s. 158-159). Det finns emellertid en rad underliggande och tidvis mer eller mindre dolda politiska drivkrafter bakom hur den burmesiska militärjuntan har använt sig av nationalism. Dessa drivkrafter har i sin tur påverkat vilken av Browns former av auktoritär nationalism som har använts.

6.1 Att legitimera sin existens

Houtman menar att den burmesiska regimen är närmast desperat efter legitimitet i form av såväl nationellt som internationellt erkännande (1999, s. 13). Steinberg i sin tur hävdar att regimen nationalistiska politik utgör ett avgörande element i dess sökande efter just denna legitimitet. Den legitimitet som regimen här åsyftar är emellertid inte samma form av politisk legitimitet som oppositionen säger sig ha efter 1990-års valvinst, utan en legitimitet som baseras på Tatmadaws förmåga att försvara och ena nationen (2007, s. 110-111 & 122).

Regimens ständiga betoning av enighet och hänsyftningar till kolonialtidens söndrande effekt fyller alltså även en legitimerande funktion. Genom att på historiska grunder hävda sin unika förmåga att hålla samman och ena ett delat land, samtidigt som de erkänner andra etniska grupper och betonar riskerna för splittring längs dessa linjer legitimerar regimen sin existens. Ur militärledningens perspektiv räcker det att de utgör denna enande kraft för att de ska berättigas fortsatt maktinnehav (ibid, s. 114). Att på så sätt använda sig av den auktoritära formen av multikulturell nationalism fyller således en legitimerande funktion för regimen.

Genom att ständigt betona sin unikt enande roll har militären avhumaniserat och rättfärdigat det våld som har använts i försvar av nationen, enigheten och Tatmadaw självt (Gravers, 1999, s. 132). Oppositionella grupper och individer har, som tidigare nämnts, i en närbesläktad process *illegitimerats* som framställda förespråkare för splittring och oenighet (Steinberg, 2007, s. 122). Formande och skapande av nationalism och nationella identiteter kan således både syfta till att legitimera det egna styret och att illegitimera de politiska motståndarna.

Slutligen kan erkännandet av etniska minoriteter tänkas syfta till att åtnjuta en annan form av legitimitet, nämligen det Houtman benämnde som internationellt erkännande. Att regimen, som ovan nämnts, nu har en mer ambivalent syn på utländsk närvaro i landet kan ha medfört mottaglighet för internationell kritik mot regimen aggressiva assimileringpolitik i gränsområdena. Strävan efter internationell legitimitet kan således också motivera mer av en (om än auktoritär form av) multikulturell nationalism.

6.2 Att utöka sin makt och kontroll

Att militärregimen har monopoliserat och politiserat skapandet av nationella och etniska identiteter har möjliggjort en vidsträckt kontroll och makt över befolkningen inom samhällets samtliga sfärer, såväl inom de offentliga som inom de privata (Gravers, 1999, s. 131-132). Tvångsassimilering blir i denna kontrollapparat ett outhärligt instrument för att utöka djupet och bredden av regimen kontroll. Då nationellt identitetsskapande har blivit en fundamental och ytterst politiserad process i Burma har militären kunnat ta nästintill total kontroll över många människors vardagliga liv, såväl på ett socialt som politiskt plan. Genom att kontrollera det individuella politiserade identitetsskapandet kan regimen också kontrollera politiska uttryck och motverka formandet av ett självständigt civilsamhälle. Gravers hävdar i linje med detta att det är oerhört svårt (om ens möjligt?) att i detta klimat skapa alternativa identiteter som delvis eller helt går emot de idealtyper som proklamerats i burmesisk statspropaganda (ibid, s. 139). Genom burmanisering (etnokulturell nationalism) utvidgar Tatmadaw därför sin makt- och kontrollbas och försäkras sig om att fler individer omfattas av statsmonopolet på identitetsskapande.

Burmaniseringen bör också ses i ljuset av att regimen vill skapa en centraliserad enhetsstat där federalism och maktdecentralisering ses som ett sluttande plan mot unionens upplösning (Steinberg, 2007, s. 119). Genom att utmåla landet som enhetligt (i enlighet med Browns etnokulturella form av nationalism) kan regimen motstå och avfärda krav på maktdecentralisering och istället koncentrera makten kring Tatmadaw och dess högsta ledare. Således har den statligt ledda tvångsassimileringen ända sedan Ne Wins tid vid makten åtföljts av administrativ centralisering av makt (Brown, 1994, s. 49-50).

Gravers påpekar också hur denna typ av nationalism har använts som ett disciplinerande instrument inom såväl armén som inom statskontrollerade organisationer. Den utgör ett ständigt återkommande uttryckssätt som färgar all politisk debatt och propaganda i landet och på så sätt kan disciplinera eliter och skrämna de delar av befolkningen som motsätter sig den statsförespråkade identiteten (1999, s. 113 & 131).

Att regimen underblåser xenofobi och rädslan för det som anses vara icke-burmesiskt är också ett led i avfärdandet av politiska reformer. Då mänskliga rättigheter och demokrati ofta har framställts som icke-kompatibelt med burmesisk kultur och skadligt för nationen har sådana anspråk kunnat förkastas som icke-burmesiska. Regimens användande av denna exkluderande form av etnokulturell nationalism försvårar politisk opposition, vars företrädare ofta måste väva in sin kritik i vad som anses förenligt med burmesisk kultur – t.ex. genom att göra kopplingar till buddhismen – för att inte riskera att stämplas som kulturellt orena (Gravers, 1999, s. 77 & Houtman, 1999, s. 18). Genom att med referenser till kolonialtiden anspela på en rädsla för imperialism kan regimen därför avskärma sig från globala trender i värderingar, där rätten till individuellt identitetsskapande har blivit allt viktigare (Gravers, 1999, s. 130).

Slutligen bör det påpekas att även den multikulturella formen av nationalism har använts för att utvidga militärregimens inflytande. Erkännandet av etniska minoritetsgrupper och slutandet av eldupphörsavtal med deras eliter är ett bra exempel på hur politiska motståndare kan inkorporeras med hjälp av den auktoritära formen av multikulturell nationalism.

7. Slutsatser

Den burmesiska militärregimen har ända sedan den grep makten 1962 använt sig av nationalism och nationellt identitetsskapande för sin politiska överlevnad. Det är uppenbart att regimen har använt sig av både etnokulturell och multikulturell nationalism för olika ändamål i olika kontexter. I enlighet med Browns teorier har det burmesiska militärstyret anpassat sin nationalistiska politik och propaganda efter olika syften vilket visar på hur en auktoritär regim som den burmesiska kan välja att i vissa kontexter använda den etnokulturella nationalismen och i andra sammanhang använda den multikulturella formen. Vi har i denna uppsats visat hur dessa olika former av nationalism har använts för att regimen ska trygga sin politiska överlevnad. Detta sker både genom legitimerande av dess styre och utvidgande av kontroll och makt.

Den auktoritära formen av etnokulturell nationalism användes flitigt under framförallt Ne Wins tid vid makten då burmaniseringen av gränsområdena var påtaglig. Även om denna typ av tvångsassimilering är mindre uppenbar i dagens Burma finns det tecken på att den fortgår, om än i en något reviderad form. Den etnokulturella nationalismen har framförallt tagit sig uttryck i aktiv tvångsassimilering – i form av historiskt anspelade symbolhandlingar – och i det frekventa utmålet av Burma som en kulturell och etniskt enhetlig nation. Den har genom att regimen har monopoliserat, övervakat och politiserat det nationella identitetsskapandet möjliggjort en vidsträckt kontroll och makt över befolkningen inom samhällets samtliga sfärer, såväl inom de offentliga som inom de privata. Genom att utmåla nationen som enhetlig kan regimen avfärda oppositionens och de etniska minoriteternas krav på federalism och maktdecentralisering. Med ständiga referenser till kolonialtiden, genom historierevidering och en utbredd kontroll över folks minnen av historien skapas en rädsla för vad som anses icke-kompatibelt med burmesisk kultur och för att förlora den nationella identiteten. Detta tillåter regimen att avskärma sig från politiska idéer och ideologier som faller utanför dess definition av vad som är burmesiskt och vad som anses utländskt och ovälkommet.

Den auktoritära formen av multikulturell nationalism har under senare tid blivit allt mer framträdande i burmesisk statspropaganda. Genom att referera till kolonialtidens söndrande effekt och till den etniska mångfalden anspelar regimen på en rädsla för nationens disintegration. Att erkänna minoritetsgruppers rätt till en egen kultur syftar till att legitimera sin egen existens då behovet av att alla etniska grupper inkorporeras under en och samma enhet samtidigt framhålls. Även här kontrollerar militärregimen folks minne av det förflutna genom att understryka Tatmadaws historiskt unika roll som unionens grundpelare och sammanhållande

kraft. Att på så sätt använda sig av den auktoritära formen av multikulturell nationalism fyller således en legitimerande funktion för regimen. Den syftar dels till att legitimera det egna styret och dels till att illegitimera de politiska motståndarna.

Att den multikulturella formen av nationalism på senare tid har blivit mer påtaglig i regimen propaganda tror vi pekar på dess ökade behov av nationell och internationell legitimitet. Detta ökade legitimitetsbehov ska ses i ljuset av globaliseringen, en process som har gjort det allt svårare för auktoritära regimer att överleva genom att isolera sig från omvärlden. Detta återkopplar till uppsatsens konstruktivistiska angreppssätt då nationalismen enligt denna teoretiska utgångspunkt bör ses som ett svar på just globalisering och modernisering (se kapitel 3).

Den nationalistiska politik som till en början kan framstå som obegriplig, nyckfull och motsägelsefull – då den vid olika tillfällen framhåller nationen som antingen diversifierad eller som enhetlig – är således en övervägd politisk strategi som regimen använder för att kunna hålla sig kvar vid maktens centrum. Nationalismen blir ett ovärderligt instrument i denna process. Ett instrument som den burmesiska militärregimen under snart 50-års tid har utnyttjat till fullo.

7.1 Vidare forskning

Vår uppsats inbjuder till en rad nya problemformuleringar. En naturlig fortsättning hade varit att undersöka hur väl Browns teorier kring de olika formerna av nationalism passar in på andra fall. Ett annat alternativ är att undersöka ett fall där nationellt identitetsskapande istället har byggt på en etniskt blind form av medborgarnationalism för att se hur resultatet skiljer sig från Burma där etnicitet har varit en grundsten i nationellt identitetsskapande.

Det skulle även vara intressant att se på om det idag skulle vara möjligt att ”rätta till” det misstag som begicks då militärregimen bidrog till att göra etnicitet till en hörnsten i nationellt identitetsskapande. Skulle det vid en demokratiseringsprocess i Burma finnas möjlighet att konstruera en nationell identitet enligt Browns medborgarnationalism? Eller är de etniska identiteterna och den etniska uppdelningen så djupt förankrade i befolkningen att man istället bör ta hänsyn till den i den institutionella designen? Är ett federalt system där delstater korrelerar med etniska skiljelinjer i så fall att föredra?

Ytterligare ett uppslag för vidare forskning är detta resonemangs betydelse för det omdiskuterade begreppet etniska konflikter. Något paradoxalt har de stora minoritetsgruppernas identitet förstärkts av militärens intervenerande tvångsassimilering. Förstärkta etniska identiteter har i sin tur lett till att regimen har antagit en än hårdare assimileringspolitik byggd på en burmansk kultur. Dessa

onda cirklar av upptrappade etniska motsättningar har befäst den interna väpnade konflikten i landet som etnisk. Kan detta eventuellt innebära att begreppet trots allt har viss relevans då motsättningar och konflikter till en början visserligen kan ha andra orsaker (som i fallet Burma) men efter onda cirklar av etnonationalistisk upptrappning institutionaliseras som just *etniska konflikter*?

8. Referenser

AASYC, PYO & MYPO (All Arakan Students' and Youths' Congress, Pa-O Youth Organisation & Mon Youth Progressive Organisation), 2009. *Holding Our Ground: Land Confiscation in Arakan & Mon States, and Pa-O Area of Southern Shan State* [Elektronisk].

[http://www.burmalibrary.org/docs07/HOLDING_OUR_GROUND\(en\).pdf](http://www.burmalibrary.org/docs07/HOLDING_OUR_GROUND(en).pdf).

Hämtdatum: [2009-12-18].

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), 2005. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur.

Brown, David, 1994. *The State and Ethnic Politics in South-East Asia*. London: Routledge.

Brown, David, 2000. *Contemporary Nationalism: Civic, Ethnocultural and Multicultural Politics*. London: Routledge.

Brown, David, 2002. "Why might constructed nationalist and ethnic ideologies come into confrontation with each other?", *The Pacific Review*, vol. 15, nr. 4, s. 555-570.

Carolina Asia center – University of North Carolina, Hemsida, [Elektronisk] 2009. Tillgänglig: http://www.carolinaasiacenter.unc.edu/links_myanmar.html. Hämtdatum [2009-12-20].

Dittmer, Lowell, 2008. "Burma Vs. Myanmar: What's in a Name?", *Asian Survey*, vol. 48, nr. 6, s. 885-889.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena, 2007. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3:e uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.

Gravers, Mikael, 1999. *Nationalism as Political Paranoia in Burma: An Essay on the Historical Practice of Power*. 2:a uppl. Richmond: Curzon.

Holliday, Ian, 2008. "Voting and Violence in Myanmar: Nation Building for a Transition to Democracy", *Asian Survey*, vol. 48, nr. 6, s. 1038-1059.

- Houtman, Gustaaf, 1999. "Remaking Myanmar and Human Origins", *Anthropology Today*, vol. 15, nr. 4, s. 13-19.
- Hudson, Bob, 2008. "Restoration and reconstruction of monuments at Bagan (Pagan), Myanmar (Burma), 1995-2008.", *World Archaeology*, vol. 40, nr. 4, s. 553-572.
- Human Rights Watch, 2008. *Vote to Nowhere, The May 2008 Constitutional Referendum in Burma* [Elektronisk].
http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/burma0508_1.pdf. Hämtdatum: [2009-12-03].
- International Crisis Group, 2001. *Myanmar: The Role of Civil Society* [Elektronisk]. http://www.burmalibrary.org/docs3/Civil_Society.pdf. Hämtdatum: [2009-12-03].
- Khin Zaw Win, 2007. "Reality Check on the Sanctions Policy against Myanmar", i Ganesan, N. & Kyaw Yin Hlaing (red.), *Myanmar: State, Society and Ethnicity*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Landé, Carl H. 1999. "Ethnic Conflict, Ethnic Accommodation, and Nation-Building in Southeast Asia", *Studies in Comparative International Development*, vol. 33, nr. 4, s. 89-117.
- Rajah, Ananda, 2002. "A 'nation of intent' in Burma: Karen ethno-nationalism, nationalism and narrations of nation", *The Pacific Review*, vol. 15, nr. 4, s. 517-537.
- Reuters, Hemsida, [Elektronisk] 2009. Tillgänglig:
<http://www.reuters.com/search/web?blob=burma%20library>. Hämtdatum: [2009-12-20].
- Safman, Rachel M. 2007. "Minorities and State-building in Mainland Southeast Asia", i Ganesan, N. & Kyaw Yin Hlaing (red.), *Myanmar: State, Society and Ethnicity*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Seekins, Donald M. 2009. "'Runaway chickens' and Myanmar identity", *City*, vol. 13, nr. 1, s. 63-71.
- Skidmore, Monique, 2004. *Karaoke Fascism: Burma and the Politics of Fear*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Smith, Martin, 1991. *Fatal Silence? Freedom of Expression and the Right to Health in Burma* [Elektronisk]. <http://www.article19.org/pdfs/publications/burma-state-of-fear.pdf>. Hämtdatum: [2009-12-03].

Smith, Martin, 1999. *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity*. 2:a uppl. Dhaka: University Press.

South, Ashley, 2007. "Ceasefires and Civil Society: The Case of the Mon", i Gravers, Mikael (red.), *Exploring Ethnic Diversity in Burma*. Copenhagen: NIAS Press.

Steinberg, David I. 2007. "'Legitimacy' in Burma/Myanmar: Concepts and Implications", i Ganesan, N. & Kyaw Yin Hlaing (red.), *Myanmar: State, Society and Ethnicity*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

Sutherland, Claire, 2005. "Nation-building through discourse theory", *Nations and Nationalism*, vol. 11, nr. 2, s. 185-202.

Taylor, Robert H. 2007. "British Policy towards Myanmar and the Creation of the 'Burma Problem'", i Ganesan, N. & Kyaw Yin Hlaing (red.), *Myanmar: State, Society and Ethnicity*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

Transnational Institute 2009. *Neither War nor Peace: The Future of the Cease-fire Agreements in Burma* [Elektronisk].
<http://www.tni.org/sites/tniclone.test.koumbit.net/files/download/ceasefire.pdf>.
Hämtdatum: [2009-12-18].

8.1 Primärmaterial

Chit Naing, 2005. "East is East and West is West", *New Light of Myanmar*, 2005-07-29.

Constitution of the Republic of the Union of Myanmar, 2008.

Maung Pwint Lin, 2004. "Those who see white as black", *New Light of Myanmar*, 2004-08-29.

New Light of Myanmar, 1999. "The fourth anniversary marking the Diamond Jubilee of Myoma Boys and Girls Schools was held", *New Light of Myanmar*, 1999-12-03.

New Light of Myanmar, 2000. "Secretary-1 attends 33rd general meeting of Kachin Baptist Organization, Year 2000 Thanks giving Ceremony in Myitkyina", *New Light of Myanmar*, 2000-01-01.

New Light of Myanmar, 2005. "Ward off destructive elements through united strength of the people", *New Light of Myanmar*, 2005-08-08.

New Light of Myanmar, 2009. "Take part in Myanmar traditional cultural performing arts competitions with national spirit", *New Light of Myanmar*, 2009-10-15.